

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ГЕОПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

У статті досліджується проблема міжнародно-правового механізму засад геополітики України в контексті глобалізаційних процесів, а також доктринальні наукові розробки міжнародно-правових аспектів глобалізаційних процесів. Автором обстоюється прагматична оцінка актуалізації потенційних можливостей України стосовно участі в геополітичних процесах, впливу на формування основних напрямів геополітики в статусі регіонального східноєвропейського гравця міжнародних відносин, зокрема засобами діючих міжнародно-правових механізмів.

Ключові слова: міжнародне право, механізм міжнародно-правового регулювання, глобалізаційні процеси, геополітика.

Історичні події та глобалізаційні процеси світового розвитку кінця ХХ – початку ХХІ ст. засвідчують притаманну глобалізованим процесам власну логіку еволюції та нерозкриті закономірності функціонування підсистеми механізму міжнародно-правового регулювання у системі управління міжнародними відносинами.

У зв'язку з цим виникає питання про правомірність постановки питання актуалізації потенційних можливостей держави України – не члена Великої двадцятки, або G-20, а також Європейського Союзу та інших політичних

і військово-політичних об'єднань у геополітичних процесах. До цього неповного переліку причин сучасного статусу України також необхідно додати комплекс обставин становлення суверенної і незалежної України в якості пострадянської держави після розпаду тоталітарного федеративного утворення СРСР.

Наукове дослідження проблематики й отримані аргументи щодо таких питань, як, наприклад, **Україна в геополітичних координатах цивілізаційного розвитку, Україна в глобальній системі міжнародних відносин** створюють підстави для досить скептичного розгляду гіпотетичних політичних, економічних, технологічних, військових, фінансових, інформаційних та інших умовних ресурсів глобального впливу України у реальній геополітиці. Підстави для таких підходів більш ніж прагматичні¹.

¹“Чому Україна самостійно ініціювала відмову від статусу ядерної держави? Хіба ви не розуміли, що, втративши цей статус, ваша держава стане однією з найменш розвинутих держав?” Запитання і відповідь на нього автор цього дослідження почув після прочитаного циклу лекцій “Міжнародне право очима європейця” для студентів-міжнародників 7-го року навчання в Університеті Джорджія, США у 1996 р. До речі, студентів-слухачів видатного ученого-міжнародника професора Томаса Шоенбаума (Dr. T.Schoenbaum), директора Центру Діна Раска міжнародного права та порівняльного права університету Джорджія, США (Professor Schoenbaum was Professor and Director of the Dean Rusk Center for International and Comparative Law, University of Georgia, U.S.).

Коротка історична довідка: Після розпаду СРСР Україна стала правонаступницею третього у світі після США і Росії ядерного арсеналу. Він налічував 176 босоголовок МБР (міжконтинентальна балістична ракета – стратегічна керована балістична ракета, з дальністю польоту (радіусом дії) більшою за 5 500 км.). 2 червня 1996 р. Україна de-jure втратила ядерний статус, отримавши натомість декларативні заяви, так звані гарантії від США, Росії та Великобританії, а пізніше – з боку Китаю та Франції, які практично не є чітко виписаними міжнародно-правовими гарантіями безпеки (Див.: Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї – міжнародна угода, укладена 5 грудня 1994 року між Україною, США, Росією та Великою Британією про неядерний статус України).

УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

У цьому історичному контексті відповідь, у принципі, може бути очікувано негативною. На наш погляд, Україна, яка не входить до списку потенційно ключових геополітичних акторів міжнародних відносин, має певні можливості впливати на формування основних напрямів геополітики тільки в статусі регіонального східноєвропейського актора міжнародних відносин, саме засобами діючих міжнародно-правових механізмів.

Разом з тим, у трансформаційних умовах розвитку світового порядку початку ХХІ ст., на наш погляд, за відсутності вищезазначених ресурсів необхідно враховувати і непрямі форми впливу у геополітичному сюжеті розвитку системи міжнародних відносин, включаючи підсистеми міжнародно-правових механізмів управління.

У цьому контексті для осмислення дослідження проблематики *Україна і глобалістика, Україна і глобальна система міжнародних відносин* з метою отримання точних знань і відповідних висновків важливе наукове значення має аналіз міжнародно-правових джерел, концептуальних академічних досліджень, доктринальних поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених, в першу чергу з питань визначення методології аналізу міжнародних процесів як основної умови забезпечення результативного дослідження вказаної проблематики.

У зв'язку з цим, на наш погляд, особливої ваги набувають питання методології дослідження. Саме аналітичні, методологічні та футурологічні підходи видатного українського вченого-економіста з діаспори, члена Римського клубу Богдана Гаврилишина, викладені в його праці "До ефективних суспільств. Дорогокази в майбутнє" (доповідь Римському клубові), містять

концептуальні основи щодо можливого прочитання глобальних процесів [1]. Концепція Богдана Гаврилишина створює наукові можливості для проведення аналізу глобальних цивілізаційних процесів у порівняльному плані і прогнозу їх подальшої еволюції. Аналітичні та прогностичні основи його наукових розвідок формують відповіді на цивілізаційні виклики, актуальні для України². Суттєві положення концептуального плану для визначення місця України у сучасному геополітичному середовищі містять оцінки видатних політиків і дослідників Збігнева Бжезинського, Генрі Кісінджера (США)³ та інших[2].

Наукові, в тому числі правові дослідження основних сегментів цієї проблеми характеризуються широким

² Гаврилишин Богдан Дмитрович (19 жовтня 1926 р., село Коропець (тепер Тернопільська область), Україна – український економіст з діаспори, громадський діяч та меценат. Дійсний член Римського клубу. З 1960 р. – мешканець Швейцарії. 1976 р. здобуває ступінь Ph. D. з економіки у Женевському університеті. Директор Міжнародного інституту менеджменту МІМ-Женева (1968-1986 рр.). У Женеві викладав навчальні курси «Економічний розвиток», «Керівництво міжнародними операціями», «Світове бізнесове середовище», «Управління державами» та ін. На початку 1970-х з дати 25-річчя існування Інституту було започатковано весвітній форум у Давосі. У 1990 році заснує Міжнародний інститут менеджменту у Києві, де зараз є головою наглядової ради. Автор більше 100 наукових праць з менеджменту, освіти в галузі менеджменту, економічного та політичного середовищ, глобалістики. Після здобуття Україною незалежності Богдан Гаврилишин був радником кількох президентів України, прем'єр-міністрів та голів Верховної Ради. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki/>.

³ Див. також: Генрі Кісінджер і Збігнев Бжезинський звертали увагу на важливу роль України для США, аналізували наслідки створення й існування незалежної України через відносини з РФ. Зб.Бжезинський писав: «Її поява (незалежної України) є однією з трьох найбільш важливих геополітичних подій ХХ сторіччя, оскільки вона ознаменувала кінець імперської Росії». Г.Кісінджер визнавав роль України для США «критично важливою тому, що «...після проголошення реформ Росія продовжує давати багато підстав для сумнівів у реальній здатності цієї країни та її керівників відмовитися від експансіоністських традицій минулого»[2].

діапазоном контрверсійних політичних і економічних оцінок, принципових доктринальних розбіжностей щодо визначення статусу цього феномену, в першу чергу серед вітчизняних вчених. Так, професор Закарпатського державного університету І.І.Вовканич (Ужгород, Україна) пише: “Своєрідним парадоксом є те, що масив наукових публікацій з питань європейської інтеграції, становлення, розвитку і розширення ЄС впродовж останніх років в Україні зростає чи не найвищими темпами серед досліджень міжнародних відносин, але регіональні аспекти Центральної та Східної Європи, *а тим більше, зміни геополітичного статусу регіону після розширення ЄС (підкреслення автора)* зазвичай рідко коли звертають на себе увагу авторів публікацій. Хибують цим навіть ґрунтовні монографії з євроінтеграційної проблематики таких українських вчених, як О.М.Горенко, О.О.Ковальова, В.В.Копійка, В.Посельський, Т.Н.Шинкаренко та інші” [3].

На наш погляд, проблема не у відсутності уваги авторів масиву наукових публікацій. Основна причина полягає в тому, що більшість публікацій, у яких викладені міжнародні події і процеси, що відбуваються у європейському регіоні, в тому числі в глобальних вимірах, носить історичний характер, як результат, аналітичні відповіді потребують прагматизму щодо можливого реагування у подальшому.

Соціально-політичні процеси в Україні, а також у межах інтеграційного об'єднання ЄС, розвиваються у контексті двох основних директорій: еволюційного розвитку процесів регіоналізації через реформування органів місцевого самоврядування та перерозподіл обсягу повноважень між центральними владними структурами на користь територіальних общин або місцевих влад; посилення розвитку глобалізаційних складових, а саме:

інтеграції економік, розвитку єдиних систем світового зв'язку, трансформацій стосовно статусу держави в системі глобального правопорядку, поглиблення діяльності транснаціональних компаній, недержавних утворень, міжнародних етнічних, релігійних рухів (утворень).

Про це свідчать наукові праці численних сучасних вітчизняних та зарубіжних дослідників, таких, як О.Білорус, В.О.Дергачов, І.І.Лукашук, П.А.Циганков, Н.Косолапов, Іво Духачек, Ірл Фрай, Джон Кінкайд, Даниель Латуш, Мартін Любин, Майкл Кітінг, Франсіско Альдекоа, Ла Пакомбара та багато інш.[4].

Особливої уваги заслуговують колективні академічні дослідження з цієї проблематики Інституту держави і права ім.В.М.Корецького НАН України, зокрема «Трансформація інституційних засад міжнародного права в умовах глобалізації міжнародних відносин». Метою цієї праці було вивчення впливу глобалізації на трансформацію інституційних засад міжнародного правопорядку. В результаті було проаналізовані зміни в правовому порядку Організації Об'єднаних Націй та її органів, зокрема правових основ реформування Ради Безпеки ООН; у системі контрольних органів ООН та Ради Європи, що діють у сфері захисту прав людини; в таких регіональних міжнародних організаціях, як Європейський Союз, Рада Європи та Європейський Центральний Банк, а також в МВФ та МБРР; в європейських інституціях з питань охорони культурних цінностей [5].

У цьому зв'язку становлять інтерес наукові розвідки Національного інституту стратегічних досліджень (Київ) «Основні тренди глобального розвитку: ризики та нові можливості для України». Аналітична записка присвячена питанням глобального управління, які були предметом

розгляду щорічного Всесвітнього економічного форуму у Давосі, що відбувся 25-29 січня 2012 р. У записці підкреслюється, що форум проходив під гаслом великого переформатування, і у виступах учасників вказувалося на низьку ефективність застосування традиційних антикризових заходів та механізмів прийняття рішень, що свідчить про їх невідповідність новим реаліям. Загострення соціальних проблем внаслідок стрімкого зростання розриву у рівнях доходів різних груп населення, загрозливого поширення безробіття серед молоді, погіршення умов життя значної частини населення породжує протестні настрої у суспільстві [6]. Є всі підстави сформулювати оцінку про те, що ця глобальна картина претендує на те, щоб бути досить точно аплікованою до умов українського суспільства і держави.

У контексті дослідження зазначеної проблематики викликають науковий інтерес матеріали, що були предметом дискусій та обговорень наукової конференції 30 березня 2012 року «Національні стратегії в епоху глобальних трансформацій». В центрі уваги дискусій стояли питання про суверенітет, безпеку та розвиток в умовах глобальної взаємозалежності; стратегія модернізації як відповідь на виклики глобальної кризи; національна стратегія – соціокультурні інновації та розвиток креативного потенціалу нації [7].

Окремий важливий сегмент при дослідженні проблематики *Україна і глобальний світ* становлять джерела зарубіжних, зокрема російських вчених, а також дослідників, які проживають у пострадянських державах, де сформульована позиція щодо геополітичного місця України з точки зору зовнішньополітичних інтересів Росії.

У цьому зв'язку становлять особливий науковий інтерес праці таких неординарних російських учених, як

Дугін А.Г.⁴[8], Арін О.А.⁵ та інших. З цього переліку необхідно виділити дослідження Олега Аріна, який розвіює міф про статус Росії як наддержави, наводить безліч прикладів, які свідчать про протиріччя між реальними можливостями сьогоденної Росії та її зовнішньою геополітикою, в тому числі і стосовно України[9]. У статті “Російсько-грузинський конфлікт: перемога чи поразка?” Олег Арін пише: “Сказане про Грузію в повній мірі стосується і України. У нинішніх історичних умовах Україна перетворюється, якщо вже не перетворилася, у стратегічного ворога Росії. Сподіватися на «добросусідські» відносини з нею означало б тішити себе черговими ілюзіями. Щоб не жити такі ілюзії, досить пригадати історію українсько-російських відносин...”[10].

Значний науковий інтерес становлять дослідження І.М.Тимофєєва[11], В.А.Колосова, Р.Ф.Туровського з питань геополітичного становища Росії на порозі ХХІ століття: реалії та перспективи. В.А.Колосов, Р.Ф.Туровський пишуть, що “складний перехідний період після розпаду Радянського Союзу – потужної наддержави – характеризується великою кількістю проєктів «облаштування Росії», часто дуже ідеологізованих і

⁴ Алексáндр Дўгін - російський громадський діяч, філософ, політолог, соціолог. Його політична діяльність спрямована на створення євразійської наддержави через інтеграцію Росії з колишніми радянськими республіками в новий Євразійський Союз (ЕАС). Автор більше 40 монографічних досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki>.

⁵ Олег Арін (Арин (Алекс Бэттлер (Battler Alex) уродж. Рафік Шаги-Акзамович Алієв; нар. 10.12.1946 р. – радянсько-канадський вчений марксистського напрямку. Сфера наукових інтересів: історія, міжнародні відносини, політологія, економіка, соціологія, філософія, природничі науки. Олег Арін – противник сучасного капіталізму, войовничий атеїст, відомий публіцист [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki>.

навіть абсолютно фантастичних. Знову заперечалися «західники» і «слов'янофіли», голосно заявили про себе євразійці. Але під час гострих суперечок про долю і майбутнє Росії фактично були втрачені академічні дослідження сучасної геополітичної ситуації і реальних, а не уявлюваних прожекторами й ідеологами відносин з іншими країнами. Іншими словами, поки не склався нормальний, об'єктивний геополітичний аналіз, прийнятий в західній науці" (підкреслення автора) [12]. На жаль, аналогічна ситуація склалася і в українській науці стосовно геополітичної проблематики, але вже щодо України – держави.

Разом з тим, в юридичному плані наукова інформація щодо проблематики міжнародно-правового механізму основ геополітики України у взаємозв'язку з глобалізаційними процесами, інституціонального і організаційно-правового забезпечення в якості спеціального предмету дослідження вітчизняних, а тим більше зарубіжних вчених, автору невідома.

Розглядаючи тематику міжнародно-правового механізму основ геополітики України у взаємозв'язку з глобалізаційними процесами, необхідно передусім проаналізувати законодавчу складову зовнішньої політики незалежної України – суб'єкта міжнародного права, юридичні рамкові і, відповідно, інституціональні і організаційно-правові механізми зовнішньої політики на двох ієрархічних рівнях – на рівні міжнародного права та національного законодавства, які взаємодоповнюють та синхронізують функціонування відповідних механізмів правового регулювання.

На рівні міжнародного права юридичну основу зовнішніх зносин (зовнішньої політики) створюють багатосторонні та двосторонні міжнародні договори (конвенції, протоколи), які, згідно із Законом України

«Про міжнародні договори України», укладені з іноземними державами і міжнародними організаціями на міждержавному, міжурядовому і міжвідомчому рівнях, формують правову основу всієї системи зовнішніх відносин України і є міжнародно-правовою основою розвитку міжнародних відносин держави. Найважливішими з них є Конвенція про право міжнародних договорів 1969 р., Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р., Віденська конвенція про консульські зносини 1963 р., Конвенція про спеціальні місії 1969 р. та Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах із міжнародними організаціями універсального характеру 1975 р., а також міжнародні звичаї.

Таким чином, Україна є повноправним учасником багатосторонніх та двосторонніх міжнародних договорів і, відповідно, глобальної системи міжнародних договорів – правових відносин з іншими країнами світу.

На рівні національного законодавства, згідно із ст.6 Закону України «Про основи національної безпеки України» (абзац одинадцятий статті 6 із змінами, внесеними згідно із Законом №2411-VI (2411-17) від 01.07.2010) Україна задекларувала одним з пріоритетних напрямів зовнішньої політики інтеграцію в європейський політичний, економічний, правовий простір; розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами світу в інтересах України [13].

Визначені зовнішньополітичні напрями України потребують приєднання до численних міжнародних договорів, які містять нормативні положення, спрямовані на адаптацію правової системи нашої держави до правових стандартів, прийнятих у міжнародному співтоваристві. Основним критерієм зовнішньополітичної діяльності України в умовах глобалізації міжнародних відносин

і взаємозалежності держав, на наш погляд, повинно бути, в першу чергу, забезпечення власних національних інтересів.

Прагматична кваліфікація саме юридичного статусу нормативних, інституціональних і організаційно-правових засад участі України у зовнішньополітичній діяльності у взаємозв'язку з глобалізаційними процесами, на наш погляд, створює можливість через категорії *національного права / міжнародного права* визначитися з критеріальними оцінками та статусом відповідності правової системи України до стандартів міжнародного права.

У зв'язку з цим, на наш погляд, необхідно звернути увагу на методикау визначення критеріїв геополітичної складової зовнішньої національної політики. Які критерії визначення відповідності правової основи зовнішньополітичної діяльності України національним інтересам та стандартам міжнародного права в умовах глобалізації світових процесів?

У 2005 р. з метою впорядкування роботи, спрямованої на здійснення моніторингу виконання та аналізу стану фінансування центральними органами виконавчої влади заходів із забезпечення інтеграції України до Європейського Союзу, була затверджена Міністерством економіки та з питань європейської інтеграції України Методика визначення критеріїв євро-інтеграційної складової державних цільових програм [14]. Передусім це стосується створення нормативно-правової бази, адаптованої до права ЄС, включаючи адаптацію законодавства України до законодавства ЄС та гармонізацію вітчизняних технічних стандартів із світовими та європейськими, а також імплементацію – здійснення, виконання державою міжнародно-правових зобов'язань, що впливають із ратифікованих парламентом міжнародних угод.

В основу напрацьованої Методики покладено Копенгагенські критерії – критерії вступу країн Центральної та Східної Європи до ЄС, які були прийняті у червні 1993 р. на засіданні Європейської Ради; у грудні 1995 р. на засіданні Європейської Ради (Мадридський саміт) було підкреслено те, що критерії членства також вимагають обов'язкового створення державою – кандидатом умов для інтеграції шляхом адаптацій національних адміністративних структур до європейських. Пізніше Копенгагенські критерії були розподілені на групи – політичні, економічні, інституційні з відповідними складовими [15].

У 1995 р. на засіданні Європейської Ради в Каннах (Франція) було прийнято рішення, що найефективнішим способом виконання інституційних критеріїв є адаптація національного законодавства до *acquis communautaire* (спільного доробку ЄС – сукупності актів законодавства, політичних актів та практики їх застосування, що діють у Європейському Союзі).

Аналіз впровадження Копенгагенських критеріїв у внутрішньодержавне право України свідчить про формування національного законодавства, адаптованого до права Європейського Союзу в якості одного із важливих напрямів створення міжнародно-правового механізму геополітичного статусу України як регіонального східноєвропейського актора системи міжнародних відносин.

Міжнародна практика інтернаціоналізації економічних кризових процесів протягом ХХ-ХХІ ст. підтверджує гіпотезу про те, що глобалізаційні процеси розвиваються в основному в режимі саморегуляції. Такий статус розвитку глобалізаційних процесів обумовлює необхідність формування ефективної моделі

механізму міжнародно-правового регулювання в якості підсистеми загальної системи управління міжнародними відносинами. Основою формування моделі ефективного механізму міжнародно-правового регулювання може бути тільки перегляд основних класичних постулатів, на яких традиційно засноване класичне міжнародне право.

Список використаних джерел

- 1) Богдан Гаврилишин. До ефективних суспільств: Дорогокази в майбутнє: доп. Римському клубові /Б.Гаврилишин; упоряд. В.Рубцов. – Вид.3-тє, допов. – К.: Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2009. – 248с.
- 2) Див.: Зб. Бжезинський. Україна має стати європейською державою: Виступ при отриманні нагороди Антоновичів у Києві 2 липня 1992 р. //Сучасність. – 1992. – № 9. – С. 125. Kissinger H. Diplomacy /Kissinger Henry. – New York : Simon and Schuster, 1995. – 912 с.
- 3) І.І.Вовканич. Формування зовнішньополітичної стратегії України в центральноевропейському геополітичному просторі //Геополітика України: історія і сучасність: зб. наук. пр. Вип.1. – Ужгород: Ліра, 2009. – С.37.
- 4) Див.: Білорус О.Г. Економічна система глобалізму. – К. /СЕМВ НАНУ, КНЕУ. – 2003. – 357 с.; Косолапов Н. Глобализация: от миропорядка к международно-политической организации мира //Очерки теории и политического анализа международных отношений. – М., 2002. – С. 297-334.; Лукашук И.И. Глобализация, государство, право, 21 век. – М.: Спарк, 2000. – 279 с.; Дергачев В.А. Глобалистика. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005; Aldecoa F. Towards Plurinational Diplomacy in the Deeper and Wider European Union (1985-2005). 11 Paradiplomacy in action. The foreign relations of subnational actors. London 1999 P. 82-94; Duchacek I. Perforated Sovereignties: Towards a Typology of New Actors in International Relations. // Federalism and International Relations. The Role of Subnational Units. Oxford 1990 P. 1-33; Duchacek I. Toward the typology of new subnational governmental actors in

- international relations. Berkley 1987 19 p.; Fry E. Mapping globalization along the Wasatch front. Los Angeles 2002 P. 32; Fry E., McCarlie W. Globalization and the information technology revolution: their impact on North America's federal systems. Provo 2001 P. 75; Keating M. Regions and International Affairs: Motives, Opportunities and Strategies. // Paradiplomacy in action. The foreign relations of subnational actors". London 1999 P. 1-16; Kincaid J. The International Competence of US States and Their Local Governments. // Paradiplomacy in action. The foreign relations of subnational actors. London 1999 P. 111-133; La Palombara J. International firms and national governments: some dilemmas. // The Washington Quarterly. Vol. 17 No. 2 1994 P. 89-99; . Latouche D. State building and Foreign Policy at the Subnational Level. // Perforated Sovereignties and International Relations. New York 1988 P. 29-42
- 5) Трансформація інституційних засад міжнародного права в умовах глобалізації міжнародних відносин [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://idpnan.in.ua/osnovni_naprjami_naukovo-doslidnoii_dijalnosti_institutu.html.
 - 6) Основні тренди глобального розвитку: ризики та нові можливості для України: аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень (Відділ глобалістики та безпекових стратегій. О.Резнікова) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/722/>.
 - 7) 30 березня 2012 р. Наукова конференція «Національні стратегії в епоху глобальних трансформацій» [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/768/>.
 - 8) Див.: Дугин А. Основы геополитики. – Москва: Арктогея, 2000. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://arctogaia.com/public/osnovygeo/>;
 - 9) Див.: Арин О. Россия на обочине мира. – М.: Линор, 1999. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <ftp://83.166.96.170/.../Арин%20-%20pdf>; Арин О. Россия в стратегическом капкане. – М.: Флинта, 1997. –

- [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.olegarin.com/olegarin/>; також: Внешнеполитические стратегии постсоветских стран и политика России.ЕЭИ – № 2(15) апрель-июнь2012. – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: http://www.eabr.org/general//upload/СП%20-%20izdania/2-15-2012/EEI_karabeshkin.pdf/
- 10) Див.: Арин О. “Русско-грузинский конфликт: победа или поражение? – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.olegarin.com/olegarin/Russko-gruzins/;
 - 11) Тимофеев И.Н. Эволюция внешнеполитической идентичности России: конец постсоветского периода? Пространство и время в мировой политике и международных отношениях: материалы 4 Конвента РАМИ. В 10т./под ред. А.Ю.Мельвиля; Рос.ассоциация междунар.исследований. –М.: МГИМО – Университет, 2007; Т.2:Идентичность и суверенитет: новые подходы к осмыслению понятий /под ред. И.М.Бусыгиной. – 116 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.mgimo.ru/fileserver/.../t2-timofeev.pdf.
 - 12) Колосов В.А., Туровский Р.Ф.Геополитическое положение России на пороге XXI века: реалии и перспективы /Полис. – 2000. – № 3. – С. 4061.
 - 13) Закон України “Про основи національної безпеки України” (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, № 39, ст.351) (із змінами, внесеними згідно із Законами № 3200-IV (3200-15) від 15.12.2005, ВВР, 2006, № 14, ст.116 № 2411-VI (2411-17) від 01.07.2010, ВВР, 2010, № 40, ст.527 № 4711-VI (4711-17) від 17.05.2012. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
 - 14) Про затвердження Методики визначення критеріїв євроінтеграційної складової державних цільових програм: Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 16 березня 2005 року № 62. Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 27 квітня 2005 р. за № 438/10718. – [Електронний ресурс].– Режим доступу: www.kmu.gov.ua/document/.../НаказМінеко_№62_16.03.05.doc.
 - 15) EU site on membership criteria and accession preparations.

–Access regime: http://ec.europa.eu/enlargemen..process/criteria/index_en.htm; European Council in Copenhagen 21-22 June 1993. –Access regime:http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data....docs/pressdata/en/ec/72921.pdf.

В статъе исследуется проблема международно-правового механизма основ геополитики Украины в контексте глобализационных процессов, а также доктринальные научные разработки международно-правовых аспектов глобализационных процессов. Автором отстаивается прагматическая оценка актуализации потенциальных возможностей Украины относительно участия в геополитических процессах, влияния на формирование основных направлений геополитики в статусе регионального восточноевропейского актера международных отношений, в частности при помощи действующих международно-правовых механизмов.

Ключевые слова: международное право, механизм международно-правового регулирования, глобализационные процессы, геополитика.

The main thesis of Dynys Heorhiy scientific research are the basic problem of international legal regulative mechanism of Ukraine's participation in geopolitics in the context of globalization processes, doctrinal research of international legal aspects of globalization processes. The author suggested pragmatic assessment of mainstreaming potential of Ukraine in geopolitical processes, to participate, to influence regarding the basic policies of geopolitics in the status of the regional Eastern European actor of international relations by using of the active international legal regulative mechanisms

Key words: international law, geopolitics, globalization, international relations system, international legal regulative mechanism.